

Salâh Bîrsel

Paf ve Puf

Deneme

İÇİNDEKİLER

Ve HUUURRYA İŞKENCELERE	7
Türkiye Nasıl Kalkınır?	34
Fantoma Geliyor	57
Padişah Olma Sanatı	84
Eldorado	93
İlginç Bir Salyangoz	109
Yorum Yok	122
Paf ve Puf	138

Ve Huuurrya İşkencelere

Tanpınar, “Acıbadem’deki Köşk” adlı öyküsünde dayısı Sani Bey’in kılıçığı çok serüvenlerini dile getirir.

Sani Bey çekip çekiştirerek, bozup bozuşturarak bir yıkanma makinesi yaratmıştır. Makinenin işleme biçimi de hani öyle tezberi işlerden değildir: İlkin, sol duvardaki büyük bir çark döndürölür, onunla bir açu oluşturana saat sarkacına hafifçe dokunulur. Sobanın üstündeki dört vida sıkıştırıldıktan sonra, yine sobanın üstündeki musluklar açılır. Soba, iyisinden kızmıştır artık. Suyun kazana sürekli akmasını sağlayacak sağ duvardaki büyük çark da çevrildikten sonra kazanın yanındaki çapraz makas açılır.

řu var ki, bütün bu aletler, bu çarklar, bu dişliler, bu pistonlar, bu kapaklar, bu borular, bu kazanlar, bu gazölçerler size her türlü oyunu oynamak için tetikte beklemektedir. Kimi zaman, sıcak ve soğuk sular birbirine karışır ya da bütün bütüne kesilir. Kimi zaman da yıkanmaya durmuş kimsenin üç metre ötesindeki süzgeçten akmaya başlar. Çocukluk da bu zekâ gerisi makine, belli yolculuğuna çıkar çıkmaz, gusülhaneyi kalın bir is ve dumana boğar.

Hoş, Sani Bey her şeyi önceden düşünmüştür. İř, bu noktaya geldiğinde, büyük bir düdük hem hamamlanmış kişiye hem de evin öteki insanlarına yıkımı haber verir ama bunca çaba, bunca zaman tantuna gitmiş olur.

Gerçekte, Sani Bey'in bu lokomotif yavrusu, Kafka'nın "Ceza Sömürgesi" adlı öyküsünde çokça ballandırdığı o işkence makinesinin, hık demiş, burnundan düşmüştür. Çünkü o da, Sani Bey'in çakaralmazı gibi sanatla işkenceyi bir araya getirir. Gerçi, Kafka'nın öyküsündeki zımbırtı daha çok, bir ölüm aracıdır ama, ölüme giden yolun 12 saatlik bir işkence koridorundan geçmiş olması, ona da bir işkence makinesi gözüyle bakmamıza meydan verir.

Ne ki, her iki makine arasında büyük ayrılıklar da vardır. Kafka'nın anlatmasına göre, Sömürgenin eski komutanınca yaratılan ölüm makinesi, sonunda amacına ulaşmış insanların imiğine sarıldığı halde Sani Beyinki kimseyi pasaklardan kurtarmaya el vermez.

Yalnız, bu sözlerden Sani Bey'in usta bir işkenceci olmadığı yargısı çıkarılmamalıdır. O, uzmanlığını sadece bu lokomotif bozuntusu üzerinde değil, köşkün her metrekaresinde ortaya koymuştur. Denilebilir ki köşk, tam bir işkence kumkumasıdır. Üst kata ulaşmak için sokak kapısının yanındaki merdivenlere tırmanmak gerekir, ikinci kata ise, ancak sağdaki merdivenle çıkılır. Yanılıp da soldaki merdivene atıldınız mı kendinizi dosdoğru alt katta bulursunuz. İşin güzelliği, merdivenler birtakım kapalı kapılarla gözlerden saklı tutulmuştur. Bunların yanında, aynı biçimde dolap kapıları da vardır ki, alacakaranlıkta merdivene dalıyorum diye dolaba dalmak işten bile değildir.

Köşk ayrıca birtakım gizli merdivenlerle de donatılmıştır. Köştekte yaşayanlara en büyük işkence de bu köstebek yuvaları arasından yollarını bulabilmeleridir. Ama Sani Bey, bu işkence kapanlarını daha çok, hırsızlar için kurmuştur. Sözgeleşi, üst katın sofasında yolunu şaşırıp bir hırsız, Sani Bey'in kaynanasından kaçmak isterse, bitişikteki odada bulunan bir merdivenden Sani Bey'in annesinin odasına inebilir. Buradan da hoşlanmazsa, hemen karşıdaki odanın yüklüğündeki gizli bir merdivenden Sani Bey'in çalışma odasına kapağı atabilir.

Orada Sani Bey'i, bütün öfkelerini takmış, takıştırmış olarak karşısında bulacaktır.

Nedir, Tanpınar'a göre Sani Bey gülünç bir işkencecidir. Odasına yanlışlıkla girecek hırsız bir çırpıda yaka paça edecek kapanı büyük inceliklerle kantarladıktan sonra, kolayca bahçeye atlayarak kaçabilmesi için odasında gece gündüz açık bir pencere de bulundurur.

"Ceza Sömürgesi"ndeki başkişinin, yani makinenin işletilmesiyle görevli subayın ise hafiflik ve hoppalıkla hiçbir alışverişi yoktur. Onun, ölüme ya da işkenceye alınan kişinin bedeninden fışkıran kanların makineyi pisliğe boğması karşısında bozuk çalışı, bunun açık ve seçik bir kanıtıdır.

Sömürge'deki makinenin bir ayrılığı da işkencebilimle eğitimi birleştirmesinden gelir. Makinenin üç parçasından en önemlisi olan tırmık, tutuklunun sırtına gitgel iğneleriyle işkencenin en üstün mutluluklarını boca ederken, oraya bir de, "Büyüklerine saygı göster!" sözünü kazımakla adaletin pençesine düşenlere, ölüm öncesi uygulanacak eğitimi de üstüne almış olur.

Makine bir de yargıçların görevini üstlenmiştir.

Yargı yiyen adam, ölüme çarpıldığını ancak bu makinenin içine yerleştirildikten ve sırtında tırnuğın at koşturmaya başladığını duyduktan sonra anlar. Bir başka deyişle, mahpusa ölüm haberi tırmıkla bildirilir. Bu, yargılama ile yargıyı yürütme işleminin ayrılmaz bir bütün olduğu anlayışından doğmuştur. Böylece yargıçların, ölüm cezasını bildirdikten sonra kalemlerini kırmalarına da gerek kalmaz. Giderek, devlet dolabı da yersiz giderlerle ağırlaştırılmaktan kurtarılmış olur.

Sömürge'deki makinenin bir önemli yanı da işkencebilime yeni boyutlar kazandırmasıdır. İşkence, yargılıya çokça puflu bir yatakta uygulanır ki bu, işkencenin insanseverlik temelleri üzerine oturtulduğuna bir işarettir. İşkence sırasında mahpusun ağzına, kusmasına musmasına kulak asmadan, bol bol pıllav tıkıştırmak da bu sevginin bir başka örneğidir.